

מגמת מדעי-החברה / מקצוע הפסיכולוגיה תכנית הלימודים, לשנת תשע"ח - שכבה יב'

על לימודי הפסיכולוגיה

הפסיכולוגיה היא תחום דעת במדעי-החברה החוקר את מגוון ההתנסויות האנושיות, הן ההתנסויות המודעות (ובכלל זה החשיבה האנושית) והן ההתנסויות הבלתי-מודעות. הפסיכולוגיה שואפת להבין, על דרך מחקר בכלים מדעיים, את מגוון ההתנהגויות האנושיות הפרטיות והקבוצתיות. בנוסף, היא חוקרת את התהליכים הנפשיים והביולוגיים אשר משפיעים על תפקודים הקוגניטיביים ("שכליים") וההתנהגותיים של האדם ושל החברה האנושית.

לשם הדוגמה, הפסיכולוגיה תחקור את התופעות הבאות:

- מהי תפישה חושית – הפסיכולוגיה תחקור כיצד האדם תופש את "המציאות".
- מהי קוגניציה – כיצד המח אנושי מעבד מידע (למשל כיצד נבנה קשר-סיבתי עובדתי).
- מהי "תשומת לב" (אינטנציונאליות).
- מהו רגש (Affect).
- מהי אינטליגנציה.
- כיצד אדם מונע להתנהגות מסוימת (מוטיבציה).
- כיצד פועל המח האנושי בעיצוב "המציאות", תפיסת הזמן, עיצוב ועריכת זכרונות.
- מהי "אישיות", האם היא אלמנט קבוע, האם כלל יש "אני" קבוע.
- כיצד מתנהלת אינטראקציה בין אנשים, יחסים בין-אישיים, יחסי משפחה.
- כיצד מתנהל התת-מודע האנושי, האם ניתן להשפיע עליו, כיצד ניתן להכיר אותו.

במסגרת המחקר, הפסיכולוגיה עושה שימוש בכלים מדעיים וקליניים כגון חקר מקרים, ניסויים אמפיריים, היסקים קזואלים ועוד.

תוכנית הלימודים בפסיכולוגיה מספקת "טעימות" המהוות בסיס ראשוני להכרות עם תחום דעת זה. תופעות בחיי היום יום כגון: לחץ והתמודדות עימו, עמדות, דעות קדומות ודרכים שונות להשפעה חברתית כמו גם שלבים בהתפתחות האדם, מבנה האישיות ועוד סוגיות נבחנות בדרכי לימוד חדשניות וחיותיות תוך מתן דגש לפיתוח רגישות חברתית וקבלת השונה בד בבד עם פיתוח חשיבה ביקורתית ומדעית.

ב. מבנה הלמידה וההערכה במדעי החברה

התלמידים יבחנו השנה בבחינת הבגרות הממשלתית על אוסף נושאי חובה (במשקל 70% מציון מקצוע הפסיכולוגיה).

על ציון הבחינה הממשלתית מתווסף ציון "הערכה חלופית" על נושאי הרחבה והעמקה במשקל 20%, אותה הגישו התלמידים בשנה"ל תשע"ז.

כמו כן, השנה יתווסף ציון "הערכה חלופית" נוספת במשקל 10% אשר תוגש בפורמט של "נייר עמדה" (פירוט נמצא בסוף מסמך זה).

סך כל משקל ה"הערכה החלופית" בקביעת ציון מקצוע הפסיכולוגיה הוא 30% (בהיקף 2 יחידות לימוד). יוער כי, מגוון נושאי הלמידה נקבעים על ידי משרד החינוך, מתוכם אנו בוחרים את הנושאים המתאימים להרחבה והעמקה.

ג. רכיבי הציון לכיתה יב' בשנת הלימודים תשע"ח

מחצית ראשונה: 20% עבודות להגשה.
70% בחנים ומבחנים.
10% תלמידאות.

מחצית שנייה: 10% עבודה להגשה.
80% בחנים ומבחנים.
10% תלמידאות.

משקל המחציות זהה בקביעת הציון השנתי.

ד. הרכב ציון ההגשה ("ציון בית-ספרי")

20%: הציון השנתי של כיתה יא'.
50%: הציון השנתי של כיתה יב'.
30%: ציון בחינת המתכונת.
+ תוספת של עד 10 נקודות בהתאם לקבוע בתקנון בית הספר.

ה. הרכב ציון סופי של מקצוע הפסיכולוגיה בהיקף 2 יחידות לימוד

35% ציון הגשה
35% בחינת בגרות
30% ציון "הערכה חלופית".

סה"כ 100% ל-2 יחידות לימוד בפסיכולוגיה.

על ציון זה מתווסף ציון 2 יחידות לימוד במשפטים ועוד ציון ב"יחידת חקר" במשקל יחידה אחת - בתחילת השנה תלמידי המגמה יקבלו חוברת מפורטת בה מופיע הסבר ופירוט נרחב על ביצוע עבודת החקר. המורה תלווה את התלמידים לאורך כתיבתה. סה"כ – 5 יחידות לימוד במדעי החברה.

ו. נושאי הלימוד

מספר	הנושא
1	אישיות התיאוריה הפנומנולוגית של רוג'רס
2	פסיכולוגיה התפתחותית התקשרות
3	עמדות
4	דעות קדומות
5	סכימות
6	השפעה חברתית
7	תהליכים בין אישיים אלטרואיזם ועזרה הדדית

ז. ספר הלימוד

מפגשים עם הפסיכולוגיה - פסיכולוגיה כללית/הוצאת רכס ז'

ח. המורה המלמדת

גב' יעל גלברד.

ט. שעות קבלה

בתאום עם המורה באמצעות מייל משוב או סולרי.

י. פעילויות מתוכננות

- סדנא עם פסיכולוג/ית – נובמבר 2017
- יום עיון באוניברסיטת בר אילן – פברואר

עבודת המשך הערכה חלופית במשקל 10% מציון מקצוע הפסיכולוגיה

נייר עמדה ככלי להערכה חלופית

נייר עמדה - מעין מאמר קצר המציג עמדה של כותב או קבוצה בנושא מסוים במטרה להביאו למודעות הקורא או לשכנעו. נייר עמדה צריך להיות כתוב באופן לוגי, תוך שימוש באסטרטגיית הטיעון, ומבוסס על המאמרים של תוכנית הלימודים או על מושגים ותיאוריות. נייר עמדה יכול להיכתב סביב סוגיה עקרונית תיאורטית או ערכית בתחום הדעת.

מטרות

- התלמיד יבין מושגים ותיאוריות באחד מתחומי הדעת במדעי החברה
- התלמיד יתנסה בקריאת מאמרים בתחום הדעת
- התלמיד ינסה נקודות מרכזיות הנובעות מהמאמרים
- התלמיד ינסח טענה ברורה בתחום הדעת.
- התלמיד ינסח נימוקים (מסוג ראייה או הסבר) לטענה, בהתבסס על מאמרים שיקרא, תוך שימוש במושגים ותיאוריות שלמד.

בנייר העמדה צריכים להיות המרכיבים הבאים:

1. פירוט והסבר של הנושא הנדון/שני הערכים המתנגשים הבאים לידי ביטוי בתיאור המקרה.
2. הסבר חשיבות נושא/ערכים אלה לחברה.
3. קביעת טענה בנושא הנדרש. (אם מדובר בדילמה ערכית – קביעת ההכרעה בדילמה (איזה ערך גובר לדעתך)
4. נימוקים מסוג הסבר ומסוג ראייה (במידה ויש מחקר מתאים) התומכים בעמדתך. על הנימוקים לכלול מושגים ותיאוריות מתחום הדעת או מאמרים רלוונטיים (ע"פ החלטת המורה – צריך להגדיר כמה מושגים/תיאוריות נדרשים)

הנחיות לנייר העמדה:

5. יש להגיש מסמך וורד.
6. אורך נייר העמדה לא יעלה על שני דפים
7. כתוב בצורה ברורה ותמציתית.

מחווון הערכה חלופית- נייר עמדה

רמת ביצוע קריטריון (אחוזי תשובה)	ציון	גבוהה 75%-100%	בינונית 40%-60%	נמוכה 0-40%
הצגת הדילמה הערכית בפתיח, כולל זיהוי 2 ערכים מתנגשים הנובעים מהדילמה וקשורים למקרה.	10 נק'	הציג דילמה מלאה עם שני ערכים סותרים הנובעים ממנה וקשורים למקרה (8-10 נק')	הציג רק ערכים ללא הצגת הדילמה. הציג דילמה אך הערכים אינם נובעים ממנה. (5-7 נק')	הציג רק ערך אחד ללא דילמה ערכית. הציג דילמה שאינה קשורה למקרה. לא זיהה ערכים (0-4 נק')
הסבר חשיבות לחברה של 2 הערכים המתנגשים	10 נק'	הסביר את חשיבות 2 הערכים המתנגשים לחברה (7-10 נק')	הסביר את חשיבותו של ערך אחד לחברה (4-6 נק')	לא הסביר את חשיבות הערכים לחברה. או שההסבר של אחד חלש (0-3 נק')
הצגת הטענה: עמדה ערכית ברורה כלפי הנושא העולה מהמקרה	10 נק'	הציג את עמדתו באופן ברור (8-10 נק')	הציג עמדה שאינה ברורה (5-7 נק')	לא הציג עמדה (0 נק')
הצגת נימוקים/מחומר הלימוד, הכוללים מושגים או תיאוריות מתחום הדעת. יש להגדיר על פי המטלה אילו סוגי נימוקים (ראיה/הסבר), כמה נימוקים, מכל סוג נדרשים, וכמה מושגים/תיאוריות נדרשים.	30 נק'	הציג נימוק מסוג ראיה ו/או מסוג הסבר הכוללים מושגים ו/או תיאוריות מתחום הדעת. (30-40 נק') (צריך לפרט על פי החלטת המורה את מספר הנימוקים והסוג)	הציג חלק מכמות הנימוקים הנדרשת (לפרט על פי הנדרש במטלה). הציג את מס' הנימוקים הנדרש אך אין שימוש במושגים ותיאוריות מתחום הדעת. (11 – 29 נק')	לא הציג נימוקים מסוג ראיה או הסבר אלא נימוק אישי ואין קישור למושגים ותיאוריות מתחום הדעת (10%)
הפניות ביבליוגרפיות לנימוקים	5 נק'	ישנה הפניה ביבליוגרפית מלאה לכל אחד מהנימוקים הנדרשים (4-5 נק')	לחלק מהנימוקים יש הפניה ביבליוגרפית מלאה לכל הנימוקים יש הפניה ביבליוגרפית אל היא אינה מלאה (1-3 נק')	אין הפניות ביבליוגרפיות לנימוקים (0 נק')
רלוונטיות הנימוקים	15 נק'	הציג נימוקים (ע"פ המספר הנדרש במטלה) הרלוונטיים לנושא בתחום הדעת (10-15 נק')	רק חלק מהנימוקים שהציג רלוונטיים לנושא בתחום הדעת (יש לפרט מספר על פי הדרישות) (5-9 נק')	הציג נימוקים שאינם רלוונטיים לנושא בתחום הדעת (0 – 4 נק')

קשה להבין את הנימוק שהתלמיד רצה להציג (0 – 4 נק')	נימוק מעורפל, נימוק קשור אך לא ברור (5-9 נק')	הנימוק מנוסח באופן ברור (10-15 נק')	15 נק'	בהירות
נייר העמדה אינו מוגש בפורמט הנדרש, ואורכו אינו מתאים לנדרש (0-1 נק')	נייר העמדה מוגש בפורמט נכון אך אורכו גדול או קטן מהנדרש (2-3 נק')	נייר העמדה מוגש בפורמט וורד או מצגת. אורכו אינו עולה על עמוד או 2 שקפים. (4-5 נק')	5 נק'	עמידה בדרישות הגשת המטלה: אורך ופורמט מתאימים